

VIII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1914. 25. szám.

Budapest, június 21.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A tolvajzsákmány dughelyei.

Irtá: Székely Wladimír, budapesti ker. rendőrkapitány.

Azt talán felesleges külön részletezni, hogy a tettes, tettesek kiderítésével és elfogásával még koránt sem állunk az *eredményes* nyomozás végén. Ellenkezőleg. A büntető igazságszolgáltatásnak elég van téve, a megtorló eljárás kezdetét veheti, de még bátra van a nyomozásnak egy, a közönség, a károsultak szempontjából ennél is fontosabb, lényeges része: a *visszaszerzés* munkája. A sértett fél mindenestre bálásan fogja venni, ha a tolvaj mihamar megfelelőn zárt ajtók mögé jut a mi jóvoltankból, a legnagyobb súlyt azonban mégis csak arra fekteti, ha a *kára* is megterül.

A legszebb nyomozás is tehát szépségbibában fog leledzeni, ha a tettes mellé egyuttal a corpus delictiket is nem állítjuk lehetőleg teljes számban. Még nehezebb feladat ez, mint magának a tettes személyének leleplezése és kézrekerítése, s olykor, sőt a legtöbbször — ez már az esetek természetrajzához tartozik — a *kármegtérülés* csak részben vagy sehogy sem sikerül.

Egy rövid statisztikából is kitünik ez. A budapesti rendőrség nyomozó működésének *sikerszázaléka* az utóbbi években nagy és igen kedvező lendülettel 60—70% között váltakozik. A *kármegtérülés* százaléka ellenben már csak 40—50%-ot tesz ki. Csak az elmúlt 1913-as év mutat kedvezőbb eredményt. A büncselekmények okozta kár Budapesten 1913-ban kitett 12 millió koronán felül. A rendőrség munkája révén pedig ebből 7 millió korona körül került meg.

Hogy mennyi bánatesillapító s könnyezésítő van ezekben a statisztikai számtételekben elrejtve, azt legjobban mi tudhatjuk, a kik a legtöbbször közvetlenül látjuk, hogy milyen kétségbeesetten és megindulva szoktak a panaszos felek jelentkezni.

Nem az érték teszi mindig. De hát ezrével vannak existenciák, háztartások, a hol aránylag csekély pénzeknek, apró ingóknak visszavonbatatlannak látszó eltüntetésé mélységes zavart, sőt már tönköt is jelenthetnek.

A közönség nagy része nem egyszer a tolvajt is hagyná futni, csak a kára térüljön meg. Magától értetődik tehát, hogy minden nyomozó ténykedésünknek fel-

tétlen kötelező szempontjának kell megtennünk: a kármegtérítés keresését is, minden igyekezetünket egyuttal arra is fordítva, hogy a bűnös uton eltulajdonított értékeket lehetőleg visszaszerezzük a tolvaj vagy czinkostársai karmaiból.

Viszont azonban a tolvaj védekezésének is ez az érzékeny pontja. Sok bűnös szinte előre tudja, hogy nem tudja magát megmenteni, ráderül a bűn, el is fogják és beleveszi mindezt a számításába. A zsákmányát azonban nem engedi. Azt eldugja, úgy elrejt, hogy nincs az a furfang, mely kiszedbetné belőle. Még le is üli a büntetését... Hisz évek mulnak, megint szabad levegőre kell jutnia, s akkor élvezheti majdan megszenvedett kincseit.

Bámulatos, hogy mennyi leleményességet tudnak néha ezek a makacs börtönönjelöltek kifejteni. Egy pár példa:

R. P. bankhivatalnok egy napon aranyban 170.000 márkát elfelejtett a kasszába zárni. Az express vonat-hoz való idejekorai csatlakozásról azonban gondoskodott. Nyomaveszett sokáig. Mikor pedig később mégis elfogták, nagyon meggyengült az emlékezőtehetsége. Természetesen csak éppen a 170.000 márka dolgában, a mely feledékenységeért a bíróság négy évi fogházat utalt ki neki. A büntetés kitöltése után R. megint sürgősen külföldre tünt el és csak évek múltán derült ki, hogy a sikkasztott pénzt egy szappangyáros unokaöccsénél rejtette el. Az öccse az aranyakat fehér szappanba olvasztotta bele, a szappant pedig raktárba tette. Később pedig kivándorolt Amerikába, a hol a lopott pénzt pompásan megélveztek.

Rösszabbul járt egy francia bankhivatalnok. Szintén elsikkasztott egy csomó pénzt s azt letétképen titkos jelige alatt elbelyezte egy közjegyzőnél. Azután pedig várt, míg a sikkasztás magától kiderült. A gyanu természetesen őt érte s néhány esztendeig vezekelnie kellett. Mikor a börtönből kikerült, első útja a közjegyzőböz vitte. Felakarta venni a pénzt, de uramfia... a titkos jeligét elfelejtette. Napokig törte rajta a fejét, nem jutott az eszébe. Végső elkeseredésében a Szajnába dobta magát. De előbb levelet irt a rendőrségnek, melyben mindent elmondott. A szerencsétlent kimentették és — vannak még csodák — a mint eszméletre

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER J.

cs. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház-utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becserélése. — Árjegyzék minden hangszer fölül külön küldetik.

tért, az első szó, a mi eszébe jutott, a titkos jelige volt. Nem használt, bisz esztendőkön, rabságon keresztül őrzött titkát tudta már a rendőrség is.

Egy olasz bank pénztárosa csak 300,000 lirát talált elemelni. Két és felévet bozta be neki. Elbocsátása után egy ideig Bécsben lakott, onnan a Rivierára ment s egy kis helyen letelepedett. Szenvedélyes pillangógyűjtő volt. Százra menő gyűjtődoboz tele pillangókkal ékesítette falait. Mikor meghalt, csak nagyon csekély készpénzt találtak. Nagyon dühbe jött erre az unokaöccse, a ki a vén sikkasztó után sokat várt, s haragjában levett egy pillangódobozt — és két bankó repült le a földre. Kiderült, hogy a gyűjtődobozok parafatalapzata alatt százezrekre való bankó volt eldugva.

Furfangosan tudományosan csinálta H. K. pénztáros, a ki üres óráiban vegyészeti kísérletekkel foglalkozott. Egy napon a bank pénztárából «kikísérletezett» egy negyedmilió márkát aranyban. A pénz sehol nem volt. Elszállt, eltűnt, mintha valami láthatatlan kéz elrejtette volna. Csak mikor a sikkasztó már leülte a büntetését, derült ki, hogy az aranyat királyvizben — sósav és salétromsav keveréke — oldotta fel. A keveréket eltette és szabadonbocsátatása után az aranyat egy vegyészeti procedura segítségével ismét kiválasztotta.

Ime néhány nem mindennapi bizarr eset a bűnösök ama védekezéséből, melylyel a bűnös uton szerzett pénzeket s értékeket elrejtteni, biztosítani igyekeznek. Általánosságban, bogy úgy mondjam hétköznap, ezek az esetek nem mindig ilyen regényesek. Sőt néha nagyon is közönségesek. Találtunk már tolvajoknál kabátbélésbe is varrt bankókat. Éppen úgy, mint mikor aggódó szülők csemetéiket rendezik be a nagy utra. Vagy: nagyon tagad Mari, a szobalány, bogy ő annak a bizonyos százkoronásnak a színét sem látta. A tagadás nem használ és Marit egyelőre lezárlják. Az ünnepléses aktust egy kis motozás előzi meg, mire az a bizonyos százkoronás pont Mari dús hajfürtjeiből kerül elő.

A prédarejtegetők gyakran felette naivak, másképen szólva, az előttünk is jól ismert házi receptek szerint kísérleteznek, de elég gyakran ékelődnek közéjük ravaszabb alakok is.

Egy ékszerészegéd gazdája túlságos bizodalomból rövid idő alatt egész csinos kis igazgyöngy- és briliáns-gyűjteményt szedett magának össze. A hiány végre is feltűnt. A nyomozás megindult és a rendőri házkutatás, hivatalosan szólván, mit sem eredményezett. A tolvaj már diadalmasan nézett szét, de egyszerre csak baragosan rászólt a két ott settenkedő apróságára, a kik nagy gaudiummal rávetették magukat egy csomó almára, melyet a detektívek egy fiókból kiürítettek.

— Takarodjatok! — Mit lábatlankodtok itt. Az almához ne merjetez hozzányulni.

Azt ugyan gyerekek hiába mondják. Egy pár almát mégis megkaparintottak, kiszöktek a konyhába, s kezdték majszolni az almát. Egy-két percz múlva bejött a kisebbik s egy pár gyöngyszemet mutatott:

— Ni kláris volt az almában!

Természetes, hogy az almák egyszeriben bűnjelekké változtak.

Nyomban ráterhetünk ezzel a házkutatások *lélektanára* is. Mert ilyen is van. Házkutatást nem szabad csak úgy vaktábau nekiereszkező keresés-kutatással, mindenek felforgatásával csinálni. Rendszent, *megfigyelést* hozunk magunkkal és az eredmény néha gyorsabb, mint magunk hinnők.

Mindenekelőtt meg kell figyelni magának a gyanusítottnak magatartását. A legjobb, ha neki engedjük át a szekrények, fiókok felnyitását és kiürítését, miközben minden egyes darabot neki kell felmutatnia. Ha habozik valahol, vagy nyugtalanná lesz itt vagy ott, úgy ott tartunk a gyanus helynél. A kiürítés után nézzük meg alaposan, nem maradt-e valami még ott. Ha mégis magunk kutatunk, úgy társunk figyelje meg a gyanusított arcvonásait és szeméjársát. A mint a rejtekhely közelébe értünk, a gyanusított félénk, izgatott lesz, szinte hallhatón lélekezik, nagyon feszülten néz oda, vagy lesüti szeméit és csak akkor lesz ismét nyugodt, ha eltávolodunk a dughelytől.

Egy csendőr egy sikkasztással gyanusított ember lakásán pénz után kutatott. Órák teltek eredmény nélkül. Már annyira ment, hogy a konyha tüzbélyét is lehordatta. Újra nem volt eredmény. De feltűnt neki, hogy a gyanusított felesége szemét állandóan a konyhapadlónak egy helyére irányította, a hol egy mosdó-edény állott. Erre a csendőr ott leásatott. Egy méter mélyre egy virágeserepet találtak s abban volt a keresett pénz.

Dr. Hans Gross, a mai kriminalisztikai tudomány megteremtője szintén érdekes esetet ír le, annak az igazolására, bogy mit jelent általában a jó megfigyelés.

Egyszer drágakövek után kellett nyomoznom, melyeket egy birhedt vasuti tolvaj ékszerekből kitört és elhagyott kedvese árulása szerint rokonánál, egy tehetős parasztnál elrejtett. A házkutatás nem járt eredményrel. Mikor elmentem, egy az eke elé befogott, az udvarban álló ló mellett kellett elbaladnom. A paraszt elkiáltotta magát:

— Vigyázz! — A szürke rug!

Ez feltűnt nekem, miután én a ló közelében sem voltam. Megpróbáltam azután, hogy egyáltalán rugós-e a ló. Nem volt. Ellenkezőleg igen jámborfajta. Erre a lovat alapos «hajtási» kura alá vettem, de mielőtt még ennek hatása mutatkozott volna, megtaláltuk a drágaköveket a ló elé kötött abrakos tarisznyában.

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 percz alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíté Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

Még egy eset, melyet egy kriminalistánk mondott el: 1910. év vége felé volt a látogatóban voltam egy földbirtokosnál. Beszélgetés közben elmentta nekem a háziasszony, hogy férjét néhány héttel ezelőtt nagy veszteség érte. Egy elzárt íróasztal fiókból megmagyarázhatatlan módon eltűnt egy pár ezresbankó. Minden kutatás eredménytelen volt. Este a földbirtokos három gyermekével játszadoztam. Előhozták a játékaikat, köztük egy maczkót is. Én is ilyet akartam a kislányomnak venni, s jól megnéztem a maczkót. A gyermekek anyja arra odalépett és mosolyogva jegyezte meg:

— No-no, ne tegye féltékenyvé a mi kisasszonyunkat, morgó barátunk — így keresztelték el a maczkót — az ő szerelme.

A nevelő is ott volt. Mérges tekintetet vetett rám és nevelőnőhöz nem illő nevetlen módon szakította ki kezemből a játékot. Hohó, vén gyerek, itt valami nincs rendben! Megint elvettem a nevelőnőtől a maczkót, egy vágás a zsebkéssel és a morgó két részre esett. A vattelinben pedig ott lapult nyolcz ezresbankó.

*

Térjünk ismét vissza a házkutatásra. A megfigyelés a fő, mondtuk. Azonkívül azonban már eleve próbáljunk beilleszkedni a gyanúsított lelkivilágába. hivatásába, műveltségébe, képességeibe s mindezekből összeszűrődő gondolatvilágába... és igyekezzünk így is megállapítani, hogy hová tehetette rejtékhelyét. Az asztalos, az ács fába, a kőműves falba, a tanító könyvekbe, a háziasszony a fehérneműs szekrénybe szokott dugdosni. Csak a ki különösen merész és számító, az szokta azt, a mit el akar dugni, annyira rendes, majd nyílt helyre tenni, hogy éppen ezért nézi el az ember.

Például a safe deposit-nak ma már a bankoknál mutatkozó nagy elterjedtségével jár többek között, hogy sok okos gazember másoktól «megtakarított» pénzeket egyszerűen bankoknál helyezik letétbe. Erre különböző módok nyílnak. Idegen néven safet bérelnék, meghízzik érte, mondjuk 3-5 évig a bérletet s az elemelt pénzt betolják a drótblakos acélskamrába. Ha a gazembert elcsipik, nyugodtan üli le a ráért büntetést. Garasocskáit jó helyen tartja. A bank, mely melleleg megjegyvezve, ügyfeleit illetve nem ad értesítést arra az időre, melyre a bérletdíjat megkapta, csak akkor érdeklődik a nála lévő betétek iránt, ha a rendőrség vagy ügyészség fordul hozzá.

Még üzletiebben gondolkodó hunczutok megbiznak egy bankot, hogy az átadott pénz fejében szerezzen értékpapirokat és a szelvényeket, osztalékokat stb. kezeljék. Ha a kliens nem is érdeklődik tovább, a bank kontóját azért lelkiismeretesen kezeli. Kamat kamatra számítottik, míg egy napon jelentkezik vagy nem jelentkezik a megbízó.

Az utóbbi esetben a töke automatikusan továbbgyarapodik és óriási értékfelhalmozódások történhetnek. Különösen az angol bankokban van rengeteg gazdálban pénz. Mennyi pénz lehet e között, mely gonosztevőktől származik, kik a fegyház falai között mondtak rég búcsut ez árnyékvilágnak?!

A bankok sokszor öntudatlanul a bűnös préda rejtékhelyeivé válnak. A rekordot azonban minden időkre mégis a *zálogházakat* illeti. Nyersen becsapva — s ez van 90% — ha azonban a bűnös óvatosabb és ráér később is fáradozásának gyümölcsét élvezni, dugva csempészi be a drága holmit a zálogház jól őrző rekeszei közé. Értékpapirokat, bankjegyeket, okiratokat s több ehhez hasonlókat bevárnak ruhadarabokba, és a zálogházba viszik. Az óvatos nyomozó azért a házkutatásoknál esetleg talált zálogcédelűket vegye magához, váltsa ki a tárgyakat és alaposan nézze át őket.

De megesett, hogy nem egyszer a tisztelt hatóságot is megtisztelték lopott, kicsalt holmik őrizetére. A tolvaj vagy barátja a bíróságnál, a közjegyzőnél szokásos illeték mellett leteszi a végrendeletét s már meglehetősen biztosítva van az iránt, hogy a végrendekezésben elbujtatott bankókat csak akkor találják meg, a mikor ő akarja.

Az effélék azonban már jobbadán a detektívregények fordulatos kieseléseiben vannak otthon. Vagy, — Amerika kell hozzá, mely nemcsak a rideg számítás, hanem a fantasztikus trükköknek is hazája. Végbejezésül ime egy-két amerikai bűnriport:

Egy délamerikai város bankpénztárosa 345,000 dollár csekélységet egyenesen szülőföldjére utaztatott ki, hol a pénzt, anyja sírjában helyezte el. Azután nyugodtan hazament és mikor a sikkasztás kiderült, szépen beszélt a börtönbe, hová nyolcz esztendőre internálták. Az idő alatt egyik évben nagy felhőszakadás volt, s a temető viz alá került. Mikor a viz elvonult, sok sír nyitva maradt. Hollók és varjak telepedtek le a csendes zugokban és vigan lakmároztak a holttestekből. Erre a falu kivonult és a sírokat helyreállította. Közben találták meg az elásott pénzeket is. A «halálmadarak» fedezték fel így a lopott kincseket.

A newyerseyi banknak egy megszökött K. nevű szolgálója pedig olyan rejtékhelyet választott magának a magával vitt 127,000 dollár számára, melyre rendőr, csendőr bajosan talált volna rá. Menekülő útjában Pennsylvaniában egy faházban telepedett le. Itt, Amerikának viperában leggazdagabb vidékén, szenvedélyesen üzte a csörgőkigyóvadászatot. Ebből a fajtaból több a legszívesebben védett földüregekben tanyázik, a hol egymással összefonva tucatonként is feküsznek. K., a ki már gyermekora óta érdeklődött a hüllők iránt, kitalarított egy ilyen kigyófészket, bosülyesztette oda az ő kincsét és a veszedelmes csuszómászókat megint

viSSzatelepítette. A kincstanyát soha ki nem nyomozták volna, ha K. azt önként el nem árulja. Multak az évek és K.-t letartóztatták. Miután azonban néhány garason kívül nem találtak többet nála, a bank — a hogy az Amerikában és Angliában gyakran van szokásban — egy bíróságon kívüli kiegyezést ajánlt fel neki. E szerint 30,000 dollárról lemondott a bank s büntetlenséget biztosított, ha K. a pénzt kifizeti. Az üzlet perfektuálódott s így lett a furesa trésor — a kigyók mint vagyonozók — ismeretessé.

Lotti szerepe a nyomozásban.

Írta: (—bo).

Mindjárt elárulom, hogy a Lotti névre egy jóorru rendőr-kutya hallgat. Egy hat tagból álló kóbor cigány banda, a sok rablott áruval, talán még most is vigan élvezné az arany szabadság derűs napjait, füstös, szél-től járt sátraik alatt, ha Lotti belyes szimata azok menekülése irányát fel nem fedi és az így értesített Németh Mózes őrmester, kistelki őrsparancsnok, a közbiztonság e hivatott öre; résen nincs.

Az eset a következő:

A folyó évi február hó 1-én virradóra Szegeden öt helyen betörték. A betörők üzelveik helyéül a jó Hóbiárt pasáról elnevezett csendes utcát választották. Ez utca békés, tyukokkal fekvő lakói közül először Makra Tamásné lakásán tettek a betörők látogatást a befestített ablakon át és ezen keresztül a kezük ügyébe eső ruhaneműekkel, ékszerrel és pénzzel szép csendesen el is távoztak. Aztán Szücs László háza ablakát törték be. De a gazda a zajra felébredt, lármát csapott, mire a betörők elinaltak. Ugyanily balszerencsével dolgoztak Horváth Sándor lakásán is. De már nagyobb bátorsággal működtek Balogh Pál szatócs üzletében, hol az ablak feszegetésre felriadt család lármájára két lövéssel föleltek és a boltot annak rendje és módja szerint, a legyilkolással megfenyegetett remegő család szemelättára, kifosztották. Közben a lövésekre az udvarra kifutott házigazda lövöldözni kezdett, de a cigányok revolver-lövései azt is elnémitották, s így aztán teljes nyugodtsággal törtek be Vajna Mibály házába is, hol az ellenállást szintén lövésekkel leverve, pénzzel, ékszerrel megakodva elmenekültek.

E hajmeresztő vakmerőséggel végrehajtott gaztettek lenyugozó hatása alatt álló polgárok csak jó idő múlva merték a történeteket a rendőrséggel közölni, a mely a helyszínén tüstént meg is jelent és bünjelül egy bocskort és egy leszakadt kabátgombot lefoglalt. De a tettesekről nem volt semmi egyéb adat beszerezhető, mert az agyonremitett lakók közül elfogadható személyleirást adni senki sem tudott, csak egy asszony hallott annyit, hogy a betörők cigányok beszéltek és öt-hatan lehettek.

A feltevés tehát odairányult, hogy a vakmerő rablók cigányok voltak, bár a cigány gyáva, de ha többen vannak, igen merész és kegyetlen.

Ugy is volt. De hát hol voltak ezek már akkor?

A legfontosabb volt most annak tudása, hogy minő utirányt választhattak? De ki tudja azt — a csakély adat birtokában — gyorsan és határozottsággal megállapítani? És bár a nyomozás minden irányban bevezetett, eredményt elérni nem sikerült.

A sötét éjszakában nyomtalanul eltűntek a zsványok!

De mit az emberi ész kitudni nem birt, egy oktalan állat nemes ösztöne diadalra juttatott.

Lotti, a kitünő rendőr-kutya, felfedte a rablók nyomait.

Lottit elvezették a tettek színhelyére. A kutya lázasan kutat, szimatol, megszagolja a bakancsot, a gombot, majd hirtelen, földre szegezett orral, a kiskundorozsmai országút irányában elszáguld. Az országút egy pontján megáll, nyihog és nemsokára a hó alól egy revolvert kapar ki az öt nyomon követő rendőrök nem kis ámulatára. Aztán szenvedélye üzi tovább. Letér az utról, a Sándorfalva, illetőleg Kistelek felé vezető út irányában futkároz, de szégyenkezve visszatér. Az agyon-taposott uton elvesztette a további nyomot.

De elég is volt ennyi!

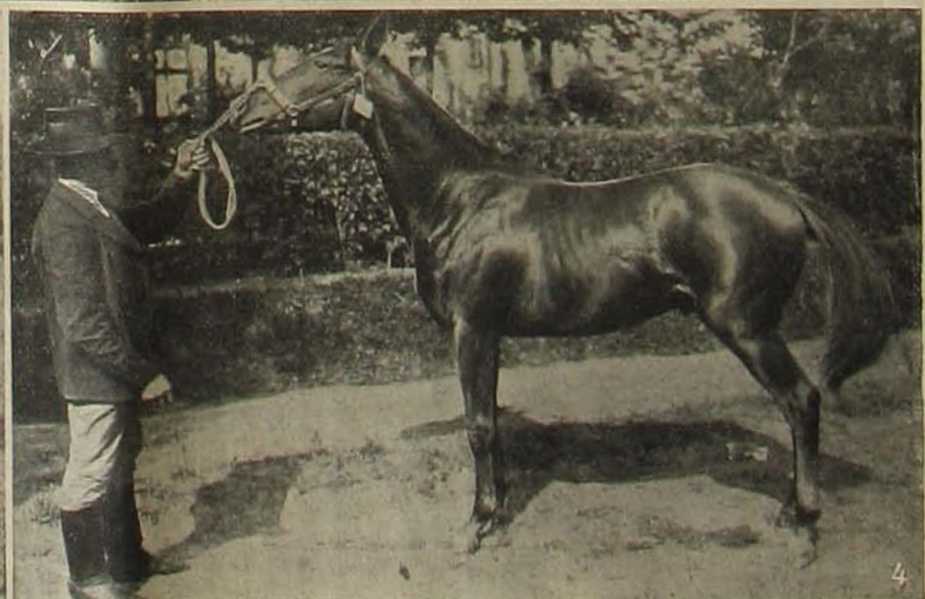
A cigányok útja fel volt fedve, a többit elvégezte Németh őrmester, ki Lottinál nem rosszabb kopó a maga dolgában.

A mint az őrmester február hó 1-én délelőtt a szegedi rendőrség értesítését vette, tisztában volt azzal, hogy a menekülő cigányok nem fognak mind a hatan egyszerre karjaiba futni. Mert a cigány menekülés közben elszéled és csak napok múlva jönnek ismét össze egy megbeszélthelyen. Azért délután négy órakor, mert azok érkezhetési idejét is pontosan kiszámította, egy járőrt a Sövényháza—Szeged irányába eső részre megfigyelésre küldött, ő maga pedig a Szeged felé haladó országút és vasutvonal pásztázására indult.

Az okoskodás belyes volt.

A Sövényháza felé kivezényelt járőr d. u. 5—6 óra között Kolompár György és Rafael Mari cigányokat míg Németh őrmester járőrtársával este 9 órakor Vadász Sándor és Farkas Sándor kóbor cigányokat, mint a szegedi betörésekkel gyanúsíthatókat, vette őrizet alá és állította az őrsre elő.

A laktanyában a cigányok ruhájában és batyujában a Szegeden elrablott holmik a legnagyobbrészt meg is találtattak. És a cigányok szépen sorjában be is ismer-

1. A csikók elővezetése. — 2. Egyéves pej mén az arad-mácsai ménesből. — 3. Egyéves sárga mén a kistoloki ménesből. — 4. Egyéves sárga mén a lesvári ménesből.

Az alagi csikó-árverésen legmagasabb árban elkelt csikók.

ték a szegedi rablásokat, Vadász azt is, hogy a nála talált forgópisztolyból öt lövést tett a kifosztott egyénekre, s ugyanannyit lőtt Kolompár György is, ki azonban, mint mondá, pisztolyát elhajtotta futás közben a dorozsmai országuton. Vadász cigányos bőbeszédűséggel előadta még azt is, hogy a szegedi betöréseket hatan követték el és kettesével három csoportban menekültek különböző utakon Kistelek felé. A hiányzó két cigány: Rafael Gyula és Farkas Vilma.

Természetes, a még szabadon kóborló két cigány után az őrmester egész éjjel nyomoztatott, de azok nem kerültek kézre.

Az eredményt lázasan váró szegedi rendőrséggel Németh őrmester még azon a napon este 10. óraker közölte az örvendetes hirt, hol Lottit, a nap hőseit, dupla adag vacsorával jutalmazták meg első sikeres debüje alkalmából.

De Németh őrmester nem szokott fél munkát végezni. Bántotta a két cigány ki nem érdemelt szabadsága. Alig várta tehát, hogy megvirradjon, tüstént táviratozott a kiskunfélegyházi őrsre, hogy az elfogott cigányoktól beszerzett személyleírás alapján puhatóljanak a szökésben levő két cigány után. És egyben közölte azt is, hogy az elfogott cigányok bolmiai között még sok olyan tárgy van, miket azok — bár tagadják — a január hó 27-én Kiskunfélegyházán történt háromszoros betörés útján szerezhettek. A Félegyházáról kivezényelt járőr Kisteleken tényleg sok tárgyat felismert a cigányoktól lefoglaltak között, kik e tárgyak holszerzését igazolni nem tudván, kénytelenek voltak a kiskunfélegyházai betöréseket is beismerni, előadván, hogy a lopott többi tárgy a szökevényeknél van.

Mint minden, úgy a cigányszabadság is mulandó. Különösen, ha olyan Németh őrmester féle ember akarja ezt az igazságot beigazolni. Rafael Gyula és Farkas Vilma is még azon napon kezei közé kerültek, éppen akkor, midőn ama boldog tudatban ültek fel a Kisteleken jóval túl fekvő csengelei állomáson a vonatra, hogy már túl lévén a veszedelmes kisteleki határon, veszély őket alig érheti.

De Németh járőrei vigyázták ám az utat egész Félegyházáig, egy járőr pedig éppen azon a vonaton utazott, a melyikbe — hozzá még ugyanazon szakaszba — a két cigány alaposan görnyedve batyukkal beszállott.

E batyukból aztán csakugyan előkerültek a még hiányzó szegedi és félegyházai ruhák, pénz és ékszerek, sőt a cigányok, biztonságuk érzetében, Csengelén még egy tanyát is feltörtek és az innen lopott ruhanemű is megtaláltatott náluk.

Igy kerültek vissza a közbiztonság ez örökös és megátalkodott veszélyeztetői, bizonyára hosszú időre a börtön falai közé, honnan csak alig pár napja szabadultak ki.

Mint e nyomozásból látjuk, a rendőr-kutyának nem kis szerepe volt a tettesek ártalmatlanná tételében. Mint mindig, úgy itt is, a nyomozás sikere attól függött, hogy a tettesek búvóhelye, illetőleg menekülési iránya minél előbb felderítettessék. Nehéz dolog ez különösen ott, hol — mint Szegeden is — száz helyen is el lehet rejtőzni, száz felé is el lehet tűnni. De egy kutya ösztöne, egy szervo: az orra, minden kombinálást feleslegessé tesz, megmutatja határozottsággal a nyomozás irányát, mintegy mondván: „Erre menekültek, erre keressétek!” És a biztatásra mindig el lehet indulni, mert csak a szagot kereső és követő, de a külsőségektől semmiképen sem befolyásolt kutya, illetőleg annak orra mindig biztosabb utmutató, mint a sokféle jelből, nyomból kihámozott és épen azért összekuszált kombináció.

Hiába, a modern kriminalisztika semmiképen sem nélkülözheti a nyomozás önként felkínálkozó segédeszközeit. Hány előfordult bűnesetef nem kellene az őrsökön nyilvántartani, ha az őrs azokban, egy jó rendőr-kutya képében, nyomozó társat kapott volna. Joggal mondhatjuk, hogy a rendőr-kutya a modern közbiztonsági szolgálat egyik nélkülözhetetlen eszköze.

Ís e jó pajtásból és segítőtársból nem is kellene oly sok. Egyes, kevésbbe mozgalmas szárnyaknál elég volna egy-kettő, a nagyobbak és zaklatottabbak is beérnének egyelőre három-négygyel. Csak meg kellene e kutyák alkalmazását kezdeni, a további fokozatos ellátottság aztán már magától jönne.

A mi pedig Németh őrmester ügyes, szakavatott eljárását illeti, bővebb magyarázatra nem szorul. Lottin kívül a cigányok igazán csak öt okolhatják, hogy jelenben nem élvezhetik a nekik annyira drága szabadság verőfényes, tavaszi napjait,

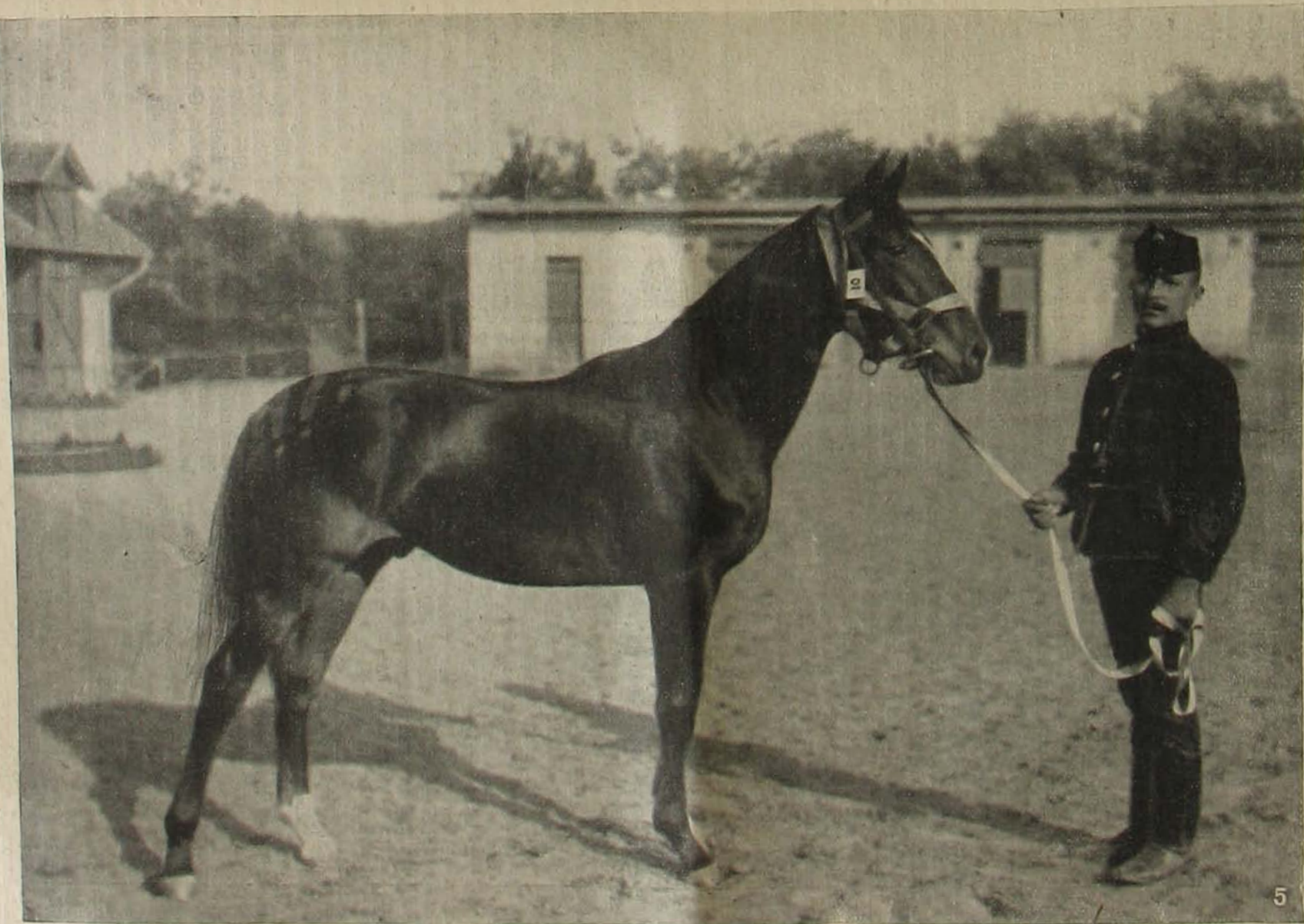
Sok nagyszabású büntetteteb derített ki és sok nagystilű gazembert juttatott már: börtönbe e derék, hivatására született altiszt. Pedig mondhatom, — az én emberem, — nincs semmi talizmánya. Csak nagy kötelességtudása, a nép minden rétegére, annak minden szokására és hajlamára kiterjedő széles ismerete, széles körű összeköttetése, a bárhol előfordult bűnesetek iránt való állandó érdeklődése és azok kiderítése iránti fokozhatatlan becsvágya. Ezek pedig mind csak oly tulajdonok, miknek minden becsületos és hivatását szerető altisztben meg kell lenniök!

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Czivilizált vademberek.

Egy francia orvos pár év előtt irányozta a figyelmet azokra a komoly veszélyekre, melyekkel a test egyes részeinek a badserag köreiből elharapzott tetoválása

5. Egyéves pej mőn a kishéri állami mőnesből.

Az alagi esikő-árverésen legmagasabb árban elkelt csikók.

jár, a mire még a szigorú katonai tilalom mellett is nálunk is van nem egy példa. Ebből kétféle baj is származik. Egyfelől gyulladást, rákot, stb. vonhat maga után, sőt gyakran a kezét, vagy lábat le kell miatta vágni; másfelől a tetováló eszköznek a szájba értetével a száj esetleges fekélyei tovább terjesztetnek. Mindkét eset rendkívüli figyelmet érdemel, s a legszürgősebb teendők egyike volna a hadseregok egészségügyi vezetésével megbízott közegek intézkedése arra nézve, hogy a legénység soraiban még mindig tapasztalható testcifrázás a legszigorúbban eltűntessék.

Egészen más kérdés, hogy a társadalom alsóbb osztályaiban nyilatkozó népszellem, erkölcsök és szokások ismerete tekintetében minő jellemzeties vonások meríthetők egy ily sajtáságból, mely a civilizált ember megőrzött és vadságát a legcsatánosabban tanusítja. Antropológiai tekintetben bizonyosságot szolgáltat ez a mellett, hogy az emberi test tetoválásának szokása a természeti átöröklés egy neme, s hogy a bünség ép az emberiség nagy és tudatlan tömegeinél hatalmas tényező. Úgy szólva a természetes jelbeszédnek egy kezdetleges alakját látjuk itt magunk előtt, oly néposztályoknál, melyeknek nincs más módjuk gondolataik megtestesítésére és természetes költői érzékük kielégítésére, s a melyben nem ritkán egész művészi tökéletességet látunk elérve, bizonyos szakértő tetoválók részéről.

Mintán addigelőre az európai tetoválások elterjedtségének megállapításánál az észleletek kizárólagos tárgyait csak a fegyházak lakói képezték, alig lehet megközelítőleg is számot adni arról, hogy mily mérvben gyakorolják tényleg ezt a sajtáságot szenvedélyt a társadalom különböző osztályai, de különösen katonák, tengerészek, sőt némely nők. Bizonyos, hogy a szám sokkal nagyobb, mint a mennyi a tudományos megfigyelésre kínálkozott.

Ottolombi olasz tudós nem régen a Malavita néven ismert olasz rablóbanda 179 bebörtönzött tagját vette vizsgálat alá s ezek közt 70-et talált olyat, a ki egyik-másik testrészén különféle jegyekkel volt ellátva. Ezek a jelek keresztből, kezdőbetűkből, kardokból, törökből, fegyverekből, ember- és asszonyfökből, állottak. Egyikök bőre pláne ezt a jelmondatot mutatta: «Morte all'imita trionfatore» (halál a becstelen győzőre) s ezzel együtt egy törös emberi alakot, a mig a jobb kézen P. g. c. d. a. r. betűk, s egy láncz és egy virág voltak láthatók. Egy másik baramjánál ez volt olvasható: «89-ik gyalogezred, éljen Olaszország!» s aztan egy tánczosnő alakja, alatta e szavakkal: «Amor mio» (Az én szerelmem). Voltak köztük vallási tárgyú tetoválások, p. o. ez: «Vergine del Carmine, guarda mi tu!» (Szűz anyám, őrizd meg engem!).

De a legnevezetesebb ilyenmő műtétet Traversa Tommaso di Vito mutatta, a kinek egész teste tele volt tetovált mondatokkal, azonkívül mellén, karjain, kezein mindenféle alakok voltak beleszurkálva, a számtalan, verekezésből származott sebhelyen kívül.

Mindezeket az említett gonosztevők ócska játék- vagy postakártya segítségével bajtották végre börtöneikben, festóanyagul vért, növényi nedvet, vagy épen szivarbamut használva, a betűdzelt rajzon. A vért pedig egyik-másik társuk erős orra utévével szerezték elő.

A Garrieri által a bolognai javítóházakban szerzett tapasztalatok a tetovált rajzoknak a test egyes részein történt előfordulása tekintetében azt bizonyítják, hogy hasonló jegyek közül 5 a jobbkaron, 34 a balkaron, 12 mindkét karon, 1 a jobbkaron és balczombon, 1 a balkaron és mellen fedeztetett föl. Állottak pedig ezek

is nagyobbára betűkből, jelekből, szivekből és asszonyfökből. Figyelemreméltó jelenség, hogy míg az asszonyok általán ritkán viselnek tetovált jegyeket, addig a katonák közül azok, kik ilyenekkel bírnak, rendszerint az engedtelenebbek és féktelenebbek közé tartoznak.

Ebből folyólag a francia katonai batóságok különös gondot fordítanak arra is, hogy a katonai börtönökben minden foglyot már előzetesen megvizsgáljanak és a testén látható tetoválásokat külön nyilvánkönyvbe vezessék be, a személyazonosságnak későbbi kiderítése végett. Igaz, hogy ez nem mindig nyújt biztos fogantat, mert egyfelől tapasztalták, hogy büntetési idejüket egészen érintetlenül megkezdett foglyok is rövid idő alatt hetvenkedésből, utánzati ösztönből, vagy időtöltésből aláadják magukat a műtétnek, másrészt pedig, megrögzött gonosztevők képesek az ekkép eszközölt műtét nyomainak letörülhetetlensége daczára felültetoválás által az előbbi jeleket annyira elváltoztatni, hogy felismerhetetlenekké válnak.

Mert az emberi bőr tetoválása által okozott jelek mind- eddig nem voltak újra eltüntetbetők vegyi behatás útján, daczára a tanninnal és ezüstnitráttal tett ismételt kísérleteknek. Mindössze azt lehetett elérni a pációnak okozott nagy fájdalom árán is, hogy a maró folyadékkal megtámadott részek megrongálódtak.

Jeleztük, hogy az ember testének leggyakrabban tetoválás alá vett részei a kezek, azután a mell, ritkábban a lábak és a hastájék. Az eljárás minden körülmények közt fölöttébb egyszerű. Legtöbbször khinai tus belövelése által történik. Néha azonban bámulatos batást érnek el egyes ügyesebb művészek, úgy, hogy valóóságos árnyékolásokat tudnak létrehozni s e túrajzok tökéletesen hasonlóak a metszetekhez. Battut említ egy tetováló művészt, a ki bámulatos gyorsasággal és virtuozitással tetoválta ki egy kliense hátán a konzul Bonaparte egész alakját. Ugyanő látott egyéneket, kiknek testét több mint ötven alak borította különböző testállásokban. Gyakoriak a kettős színű tetoválások is kárminnal és kék szinnel.

Lássunk már most néhányat abból a ritka érdekes gyűjteményből, melyet Battut az általa megvizsgált száz változatból tárgyaik szerint összeállított, rajzban is fölveve. E tárgyak többnyire a szerelmi, vallási, politikai, katonai élet köréből vett s humoros vagy fantasztikus ábrázatok, genreképek, exotikus alakok, tájrajzok, cifraságok, feliratok.

Van ezek közt egy vasárnapi munkás alakja, vannak matrózok, lakatos és asztalos szerszámok. Egyiknél egy ifjú leányfő látható, körülkerítve, alatta egy lángoló szív e névvel: Lucie, másiknál egy keresztre feszített szent, oroszánok közepete, a keresztet vivő Jézus, egy Minerva-kép vagy D'Arc Johanna lobogóstól. Ismét vannak jelenetek, melyek egy megsebesült zászlótartót tüntetnek föl, a mint pajtása karjai közé rogy, vagy pedig Bonaparte és Klebert Egyiptom gúlái előtt e felirással: «Katonák! e gúlák tetejéről gondoljátok meg, hogy 40 évszázad néz le rátok.» Gambetta, Garibaldi, Umberto király és Margit királyné arcképei sem hiányoznak, sem a keresztbe tett kardok, összefogózott kezek, stb. Egy halálra ítélt egyik karján törrel átszúrt lángoló szívet találtak e felirattal: «Halálra ítéltetett 1885 november 8-án.»

Különösen érdekesek egyes ötletszerű tárgyak: egy török mellkép; egy asztrakán sipkás nő kaczer tüzerdől-mányban, kezeiben csokor, horogra akasztott szívvvel; halászó ezalmakalapos nő; tánczoló és gitározó nő; hátsó lábaira ágaskodó elefánt; kigyót őltipró oroszán; ijázó indiánus s több efféle.

De látni kerékpározó nőt, Lucifer-alakot, szőlőfűrtőt, repülő madarat, bikaviadort, koszorús főt, afrikai vadászatot, virágbokrétaikat, stb., míg a jeligék közül jellemzők a következők: «Audaces fortuna juvat.» «Halál a hűtlen nőkre!» «Bosszú!» «Gyűlölet.» «Halál.» Vagy: «A múltban csalódtam, a jövő elriaszt, a jelen megfélemlít.» «Nincs remény.» Azután balálfők e szavakkal: «Halál!» «Vérontás!» Nőnevek: «Eliza.» «Mária», stb.

Az ethnografia előtt érdekes tanulmányra nyílik tér a vázolt jelenségek megfigyelésénél, de a mi a dolog közegészségügyi oldalát illeti, ismételnünk kell, hogy nem lehet sürgősebb feladat, mint az emberi ösvadság e késői emlékei kiirtására, a népesség ezreinek testi épsége érdekében mindent elkövetni.

KÉPEINKHEZ.

Az alagi csikó-árverés.

Lapunk egyik közeli számában a budapesti lovasversenyt ismertetve, megemlékeztünk arról is, hogy mint lovasnemzet, a legmesszebbmenő áldozatkészségtől sem riadunk vissza, csak hogy kiváló fajú lovakat állithassunk ki a versenytérre, mert hiszen nyilvánvaló, hogy csak olyan lovakkal lehet valamely versenyben résztvenni, a melyek már fajuknál fogva is sportcélokra és nem iga-vonásra valók.

Főuraink közül sokan, de maga az állam is óriási összegeket áldoznak elsőrangú telivérek tenyésztésére. S hogy az ezzel való foglalkozás jól kifizeti magát, mindennél jobban bizonyítja az Alagon évenként tartani szokott s egyes képeken a jelen számunkban is bemutatott csikó-árverés, a melyen 5—6000 K átlagár mellett lehet csak megszerezni az ifjú telivér nemzedék egyes darabjait.

Sportkörökben minden esztendőben nagy érdeklődés nyilvánul az alagi csikó-árverés iránt. A kínálat sohasem lehet oly nagy, hogy túlszárnyalhassa a keresletet, pedig az állam és a magánménes-tulajdonosok összes egyéves telivér csikóit, a melyekből a legjobb versenypáripák szoktak kikerülni, itt árverezik el rendszeren.

Az idén szokatlanul látogatott volt a május 21-én megtartott csikóvásár. A magyar arisztokrácia tagjain kívül sok külföldi ismert nevű istálótulajdonos is megjelent az alagi versenyterén, a hova az eladó csikók már napokkal előbb megérkeztek. És volt vásárlás szépen. Felhajtottak 80 darabot s elkelt mind, még pedig igen szép árért, mert 537,300 koronát fizettek érte.

A csikók átlagos ára ezuttal 6800 K volt. De sok elkelt közülök 10,000 koronán felül is. Sőt a Fáy Béla kisteleki méneséből való egy méncsikóért 25,000, a kisbéri állami ménes szintén egy méncsikójáért pedig 42,000 koronát fizetett egy-egy hırneves hazai istálótulajdonos. De ezeken kívül is kiváló volt a vásár minden tekintetben. A kisbéri ménes 14 csikóért 120,800 koronát, a kisteleki Fáy-féle ménes 26 csikóért 172,700 koronát s a lesvári ménes 14 csikóért 121,900 koronát kapott. S a többek között volt olyan öt darab csikó, a melyekért 90,000 koronát fizetett egyik hırneves hazai sportsmann.

Ezek a számok élénken bizonyítják, hogy hazai lótenyésztésünk értéke örvondatosan emelkedik. De bizonyítják azt is, hogy sok pénzt áldozunk és egy cseppet sem sajnáljuk a pénzt ezekért a luxusdolgokért.

HIREK.

Személyi változás. A június hó 1-ével életbelépő új bűnvádi perrendtartás alapján, az ügyköröknek megfelelően keresztülvezetett új beosztás természetesen személyi változásokat is idézett elő a honvédhadbírói karban, a mely változások a csendőrséget annyiban érintik, hogy a csendőrbíróságok megszűntével, a csendőrbíróságokhoz eddig beosztott hadbírák július hó 1-ével ezen szolgálati beosztásuk alól felmentetnek, továbbá, hogy a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének ez idő szerinti igazságügyi előadója, dr. Zandegiacomo Marzer Kálmán alezredes-hadbíró, Ócsa-szári és apostoli királyi Felségének 1914. évi június hó 6-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával, 1914. évi július hó 1-ével, a *honvéd koronaügyész helyettesévé*, helyette pedig Erdélyi Sándor, a szegedi II. honvédkerületi bírósághoz beosztott őrnagy-hadbíró, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének *ügyészévé* nevezettek ki.

Bivaly által megtámadott járőr. Depner Mihály fetehealmi lakosnak egy bivalya megvadulván, a mezőn dolgozó munkások, majd az uton közlekedő kocsik és emberek épségét veszélyeztette s száguldozása közben, a botfalú őrsrőt kivézényelt Nilka Mihály csendőr és Kórodi Ferencz próbacsendőrből állott járőrrel találkozva, azt is megtámadta. Nilka csendőr a felbőszült állatot nyakon szurta, de szuronya a bivaly nyakába tört. A szuronydőlés után a bivaly újból támadott, mire azt Nilka csendőr hat jól irányzott lövéssel leterítve, ártalmatlanná tette. A járőr sértetlen maradt.

Ellenszegülés. Sziládi István lipótéplai őrsbeli csendőr, június 6-án Rózsahegyén, Hilán József sztankoványi lakos állításköteles egység ellen, kit a sorozóhelyiségből a városi fogdába kísérendő volt, ellenszegülés miatt szuronyt használt, s azt ballágyékon szurva, könnyen megsebesítette.

Kérelem. Almási László f. v. gyakornok, ki Ózd községben, Kőalja-utca 34. szám alatt lakik, kéri a vele 1912—1913. évben a kassai helyőrségi kórházban gyógykezelés alatt állott Kádár Péter csendőrt, hogy hollétét tudassa vele.

Könyvismertetés. Herold Gy. Béla: «Csendőrök». Kétségtelenül örvendetes jelenségről számolunk be olvasóinknak. A könyvpiacra a napokban jelent meg Herold Gyula Béla főhadnagy «Csendőrök» című könyve. A szerzőnek nem első munkája ez a könyv, hanem már méltó folytatása értékes szépirodalmi, vagy talán szerényen betűkbe is önthetném e szót: *csendőr szakirodalmi munkásságának*.

Mert már ilyenről is szabad, sőt lehet is beszélni. Igaz, hogy a kezdet nehézségeivel küzd, munkássai száma is csekély, de ezek lelkesedése nagy és az általuk felmutatott eredmény eléggé jelentékeny. E csekélyszámú lelkes csapat egyik legkiválóbb munkása Herold főhadnagy, a ki ezen könyvével is csak növelte szakírói érdemeit. A csendőrség, de különösen a csendőrök hálásak lehetnek a könyv írója iránt, mert a közélet és az állam e hűséges, csendben — mindig csak és kizárólag a *köz javára* — dolgozó katonáival és azok nehéz, fáradságos életével, küzdelmes szolgálataival ismerteti meg mind azokat, a kiknek azzal közelebről megismerkedni eddig módjukban nem állott. Köztudatba átment ugyan a *csendőr-fogalom*, de ezek a kedves és komoly tárgyú, hangulatos kis elbeszélések intimebb részleteket közöl-

nek a csendőr-ember életéből, melyet közelebb visznek az emberek szívéhez, lelkéhez, növelik ezek rokonszenvét és becsülését, bensőségebbé teszik ezek szerepét.

A könyv czime magán viseli tartalmát. Magyar embernek szól e könyv a magyar csendőréről. A jó katonai szellemben nevelt, fegyelmezett, értelmes, nemes gondolkodású, lovagias érzésű, meleg szívű, kötelességtudó csendőrt állítja e könyv olvasói elé.

Nincs e könyvben semmi póz, semmi hamisság. Úgy ír a szerzője, a hogyan érez.

Egyszerű történetek — sajnos csak hét darab — egyszerű katoná-emberekről szépen, behizelgően, hangulatosan megírva. Nincs bennük semmi mesterkéeltség, nincs egy bántó szó, egy bántó gondolat sem, csak meleg érzés, mely megszállja az olvasó lelkét már az első elbeszélés elolvasása után. És ebben nyilvánul meg írójuk írói hivatottsága, ebben jegezesedik ki írói értéke.

Midőn a könyv íróját üdvözljük könyve megjelenése alkalmával, ama reményünknek is adunk kifejezést, hogy — írói pályáján emelkedőben — továbbra is gazdagítani fogja szakirodalmunkat értékes munkásságával.

A könyv izlőse kiállításban Légrady Festvérek könyvnyomdájából került a könyvpiacra.

P. . . ly.

KÜLÖNFÉLÉK.

A telefon elterjedése. Egy német statisztikus összeállította az egész világ telefonállomásait szám és sűrűség szerint, a mi a kulturális előrehaladottság mérőfokának is vehető. Meg kell azonban említenünk, hogy ezek 1912. év elejéről való adatok, és így a mai szám mindenestre jóval nagyobb, így például éppen Magyarországon is, hol csupán Budapesten már 20 ezer felé járunk. Az itt közölt kimutatásban a számok milyen sorrendben következnek: Telefonközpontok száma, beszélőállomások száma, hány lakosra jut egy-egy beszélőállomás.

Dánia 1043, 107,153, 24, Svédország 2201, 199,960, 28, Norvégia 1173, 62,490, 38, Svájc 427, 84,058, 41, Németország 6798, 1.154,518, 56, Nagybritannia 2808, 701,082, 65, Luxemburg 90, 3575, 73, Izland —, 900, 86, Németalföld 796, 65,313, 92, Franciaország 9351, 260,998, 150, Belgium 248, 42,101, 179, Ausztria 1311, 127,293, 224, Románia 945, 19,438, 298, Olaszország 219, 76,000, 446, Magyarország 1731, 36,183, 532, Spanyolország 113, 26,747, 737, Portugália —, 6900, 786, Szerbia 34, 3000, 900, Oroszország 190, 170,000, 963, Bulgária 16, 2801, 1440, Görögország 6, 1760, 1500, Bosznia 20, 802, 2279, Japánország 856, 159,675, —, Kórea, Formosa, Szachalin —, 11,500, —, Brit-India 190, 13,154, —, Németalföld-India 149, 9735, —, Kína —, 8000, —, Északamerikai Egyesült-Államok 5014, 8 millió 357,625, 11, Kanada —, 302,759, 23.

Azsiában 205,000. Északamerikában 8 mill'ó 693,300 telefonállomása van. Délamerikában csupán csak magánosok kezében van a telefonhálózat, legnagyobb a River Plate 40,000 kapcsolással. Braziliában 39 társulat van 13,200 beszélővel, beleszámítva a többi államokat Délamerikában. Afrikában a déli tartományokban van erősebben elterjedve, 18,672, ebből 6150 Johannesburgban, 2629 Captown-ban és 1542 Pretóriában van, Tunizban 7000, Egyiptomban 9000. A többi kisebb államoknak és a néme gyarmatoknak 1000 előfizetőjét hozzávéve, Afrika 36,000 telefontal rendelkezik. Ausztráliában előjár Újdel-Wales 42,400, Viktória 30,000 előfizetővel, Új-

zéland 40,598, úgy, hogy Ausztrália 142,000 állomással foglal helyet e statisztikában. Mindezeket egybevéve 12.318,000 telefonállomás van a földön.

Magyar szavak az angol nyelvben. Fest Sándor a «Magyar Nyelv» legújabb számában egy nagyszabású angol művet ismertetvén, ezt írja:

Az angol szókincs kevés magyar eleme nem a két nemzet közvetlen érintkezésének az eredménye. Mert bár az angol-magyar érintkezés sohasem szakadt meg teljesen, mégis sokkal szórványosabb volt, semhogy egyes szavaknak közvetlen átvételével járt volna. Német, francia közvetítés adott polgárjogot azoknak a magyar szavaknak az angol nyelvben, a melyeket szinte minden európai nyelv ismer. Az angol szókincs magyar elemei tehát csak abból a szempontból tarthatnak számot érdeklődésünkre, hogy milyen alakban fordulnak elő és mióta ismeretesek. Az a hatalmas nyelvtörténeti szótár, mely nemsokára befejezése felé közeledik (a New English Dictionary on Historical Principles — Új angol történeti szótár — szerkeszti James A. H. Murray, Oxford, 1888 —) megadja a választ mindkét kérdésre. Ebből veszszük, csekély kivétellel, valamennyi adatunkat.

Huszár: a legrégebbi adat 1532-ből való: hussayres = könnyű lovasság (R. Copland: Victory against the Turks). 1560: ea magyar lovasokat közönségesen Hussaresoknak nevezik, rendkívül kegyetlenek; Knolles is sokszor megemlíti nagy történeti művében a magyar huszárokat.

Csákó: shako alakban előfordul 1815-ben; chaco 1826-ban.

Dolmány: első adatunk 1585-ből való (Dolyman). Hihetően a törökből került az angol nyelvbe. Hakluyt egy török basa dolmányáról (Dollymant) tud 1599-ben.

Kocsi: coche 1556; Cochee 1561; coshe 1562; egy 1615-iki adat szerint Guylliam Boonen (hollandus) 1564 óta az angol királynő kocsisa (Coachmanne), ő honosította meg Angliában a kocsit, mely főleg a nemességnek nagyon megtetszett, úgy, hogy a kocsigyártás húsz év alatt ugyancsak föllendült Angliában.

Tokaji: az első adat Swift-től való 1710-ből: Tokay; 1714: Tockay; 1773: négyféle bort készítenek ugyanabból a szőlőből. Tokajban ez a nevük: «Essence, Auspruch, Masselasch és a közönséges bor.» A tokaji bort persze az angol írók és költők is sűrűn említik (például Scott Kenilworth című regényében: Tokay. R. Browning is említi egy híres költeményében (Nationality in Drinks.)

Thökolisták (teekelite)-nak csúfolták sokáig a whigpáriákat. 1682-ből való az első adatunk egy költeményben.

Magyar: ezt a szót — úgy látszik — aránylag rövid idő óta ismerik általánosságban. Murray első adata 1797-ből való (Tomson, az ismeretes magyarországi utazó említi). Itt említjük meg, hogy a Hungarian szónak Shakespeare idejében többféle jelentése volt. Ő maga is használja ezt a szót («A windsori vig nők»-ben). Milyen értelemben? Erre nézve — mint ismeretes — többféle vélemény van. Bizonyos, hogy Shakespeare ebben a fölkiáltásban: base Hungarian Wight (haszontalan ébenkórász) nem gondol a szónak eredeti jelentésére. A hunger (éhség szóval való hangbeli rokonsága eredményezte az olyan jelentéseket, mint nagyevő, éhenkórász, koldus stb. Ilyen értelemben használta Shakespeare is.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel helyeget ne küldjenek.

1879. Az őrsparancsnoka majd megmondja.

Őreg csendőr. 1. Nemsokára. 2. Forduljon őrsparancsnokához. 3. Összel.

Győr 14. Más felvilágosítást nem adhatunk.

M. J. őrsvt. Felülvizsgálata alkalmával kérje.

N. G. Forduljon az illetékos pótzárnyparancsnoksághoz.

24. Közvetlenül a pótzárnyhoz terjeszse fel.

Faddi őrs. Előljárói megadják a kívánt felvilágosítást.

Csalódott. 1. Kérje meg a szárnyparancsnokságot, hogy az anyakönyvi lap adatairól tájékozzon. 2. Ilyen kényes családi ügyben nem adhatunk tanácsot. 3-5. Kérdései koraiak.

1536. Állami fa- és fémipari szakiskola Aradon, Kolozsváron, Maros-Vásárhelyen és Szegeden van, a hol négyévi tanidő alatt szakképzett iparosságokat nevelnek, s ennél fogva felkarolja különösen azon elméleti és gyakorlati ismereteket, melyek az épület- és bútortervezés, valamint a lakatosság és géplakatoság iparszerű üzésére szükségesek. A négyévi tanidő alatt a tanulók nemcsak elméleti, hanem gyakorlati kiképzést is kapnak s a végzett tanulók jogosítva vannak munkakönyvet váltani és a megfelelő képesítéshez kötött iparágban működni. Rendes tanuló az lehet, aki valamely közép- vagy polgári iskola második osztályát, vagy hat elemi osztályt sikerrel végzett, 12-ik életévét betöltötte s kifejlött, ép testalkatu. Tekintettel a felleveendő tanulók korlátolt számára, mindig augusztus 15-ikéig kell a szakiskola igazgatóságánál a felvételt iránti kérvényt benyújtani. Később jelentkezők csak üres hely esetén vétetnek fel. A tanév szeptemberben kezdődik, tandíj nincs. Bővebb felvilágosításért forduljon időjében valamelyik szakiskola igazgatóságához.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Kinevezettek:

1914 június hó 1-ével:

csendőr járásőrmesterekké:

Pank György	őrmester (1. rangszám) a IV.,
Paul Andráis	" (2. ") a VII.,
Mayer János	" (3. ") a III.,
Caernyicska Ferencz	" (4. ") az V.,
Winkler Adolf	" (5. ") és
Szabó Sándor IV.	" (6. ") a III. sz.

csendőrkerület állományában.

Ideiglenes nyugállományba helyeztetik:

1914 július hó 1-ével:

Bardócz Áron VII. számú csendőrkerületbeli járásőrmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «jelenleg szolgálatképtelen» egy év tartamára.

Választott lakhely: Kovászna.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Janieza Jakab csendőr, egy tüzeset alkalmával egy gyermeknek haláltmegvető bátorsággal és saját élete kockáztatásával, a biztos tűzhaláltól történt megmenetéseért.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olcsón finom és jó hangszert szállítani, mint REMENYI MIHÁLY, a Ludovika Akadémia lábi hangszertész-tője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, zimbalmó, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszor, húr, stb., míg Reményi legújabb képe árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve kuldetik Budapestről, Király-u. 58. Külön költségtetés díjtalanul. Kiváló világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítását szakszereiben és olcsón — Minden hangszerről külön külön árjegyzék kuldetik.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

részvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153-44. szám. —

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzert való eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyvecskére 1 Oly takarékbetétet, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával). 12 Oly takarékbetétet, melynél a betét az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem költi, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával).

Előlegel nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönökkel folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Ugyanolyan, intézvények és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Veszünk és eladunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

A m. kir. VII. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Székely András őrvezető cz. őrmester és Nagy Károly csendőr, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért.

Onya Mihály és Kopucz Dénes csendőrök, kik portyázás közben egy turisztikai kirándulás alkalmával egy szikláról lezuhant és súlyos sérüléseket szenvedett külföldi nőre bukkanván, azt első segélyben részesítve, galyakból rögtönzött hordágyon a sziklák közötti ösvényen nagy fáradsággal a rozsnyói villanytelepre szállították, mely emberbaráti ténykedésükkel az illető nőt az elpusztulástól is megmentették.

Tompa Ferencz, Erdős András és Füleki József őrvezető cz. őrmesterek, a próbacsendőrök kiképzése körül, segédoktatói minőségben kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért.

Bordás Béla őrvezető cz. őrmester, Jancsó Görgy, Costea Candit, Róka Antal és Dezső János csendőrök, az 1913. év folyamán az állatesempészet megakadályozása körül kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A cs. és kir. 12. hadtestparancsnokság által:

Kalló János, m. kir. VII. számú csendőrkerületbeli őrvezető cz. őrmester, egy az állam érdekeit veszélyeztető külföldi egyénnek nagy leleménységgel történt leleplezése és elfogásáért.

A m. kir. VII. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Miklós Dénes, Bándi Dénes, Fazakas János, Józsa Pál őrvezető cz. őrmesterek és Szóke Zakariás csendőr, a próbacsendőrök kiképzése körül, segédoktatói minőségben kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért.

Előléptettek:

1914 július hó 1-ével:

Őrmesterekké:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Bardócz Mózes és

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Markovics Horváth őrvezető cz. őrmesterek;

Őrsvezető cz. őrmesterekké:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Strinczky Zsigmond és Orbán Dénes, és

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Szabó Ambrus csendőr cz. őrmesterek.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Lukács Mihály II. csendőr 3 drb.;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Madarasi Sándor csendőr pedig 2 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítették.

Házasságra léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Földes Ferencz őrvezető cz. őrmester, Porzsolot Rozáliával, 1914 május 23-án, Barátoson.

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Filiszár István őrvezető cz. őrmester, Kiss Margittal, 1914 május 26-án, Kunágótán.

Szalai Lajos csendőr, Havlik Katalinnal, 1914 május 13-án, Beodrán.

Lyubovics Lyubomir csendőr cz. őrmester, Bárany Viktor Francziskával, 1914 május 21-én, Csanádpalotán.

ÓVÁS és KÉRELEM!

Szántó József 16 éve álló gépáruháza kizárólag alantli czímen létezik Szegeden városi bérpalotában. Kérem tehát sok ezer üzletbarátomat, ügyeljenek, hogy meg ne tévesszék hasonló nevű czégek és szigorúan Szántó József nevét követeljék rendelkezés megtételénél. Fiókraktáram pedig nincs Szegeden, de sehol az országban. Csakis

nálam kaphatók: katonai hegyi, Postillon, Britania és Helical kerékparok a tünéklő Pathéon beszélőgépek és lemezek fóterakata is nálam van, csendőrségi díszvarrógépek csekély részlettelésre. Főárjegyzékem ingyen küldöm. Várom

becsös rendeléseiket és ez uton küldöm üdvözlétemet sok ezer pártoló barátainak. : :

SZANTÓ JÓZSEF

gépáruháza Szegeden, városi bérpalota.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

Nyomtatványok
Sapkák
Keztyük
Kardbojt
Celluloid kezelő és
nyakravaló
Czipókrém
Fegyverzár
Borotváló készlet
6, 10 és 20 éves
szolgálati kereszt
stb. stb.

Nagyvárad, Ralikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

Mindennemü felszerelési tárgyak
dus raktára olcsó árakkal.

Szives figyelmébe ajánljuk házilag készült, zefir, kreton és szabályos fehér ingeinket kitünő minőségben és olcsó ár mellett.

Kívánatra készséggel küldünk ezekből választás végett.